

Barns rettigheter

Fagdag 26. april 2022 Arendal kommune

Line Duesund Svendsen
Jurist Stine Sofies Stiftelse
Helene Kløcker
Prosjektleder Stine Sofie Hverdagspakke

9 241 barn fra 0 -17 år i Arendal kommune 2022 (SSB)

4 % utsatt fra vold fra foreldre – 370 barn i Arendal

20 % av jentene (4 505) utsatt for seksuelle overgrep = 901 jenter i Arendal

8 % av guttene (4 736) utsatt for seksuelle overgrep = 379 gutter i Arendal

Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år

Hafstad, G. S., & Augusti, E. M. (Red.) (2019). *Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år.* (Rapport 4/2019).

Livsløpsperspektivet på vold og seksuelle overgrep mot barn

I voksen alder øker risikoen for:

- Fysiske helseplager
- Overvekt
- Seksuelle utfordringer
- Utøvelse av vold mot andre
- Å selv bli utsatt for vold igjen
- Grensesettingsutfordringer

I ungdomsårene - øker sannsynligheten for:

- Utøvelse av vold mot andre,
- Angstlidelser, depresjon og PTSD
- Selvmordstanker, spiseforstyrrelser og selvdestruktiv atferd
- Seksuelle utfordringer
- Søvnvansker
- Alvorlig rusmisbruk

Å bli utsatt for vold/overgrep som barn kan gå ut over grunnleggende funksjoner som:

- Aktivisering (hyper/hypoaktivisering)
- Affektregulering
- Kognitiv utvikling
- Motorisk og kroppslig utvikling
- Utrygg/desorganisert tilknytning

Når barna blir litt eldre er det økt sannsynlighet for:

- Konsentrasjons- og oppmerksomhetsvansker på skolen
- Relasjonelle problemer som å skape- og holde på vennskap, og:
- Opplevelse av trygghet og tillit til seg selv og omverdenen

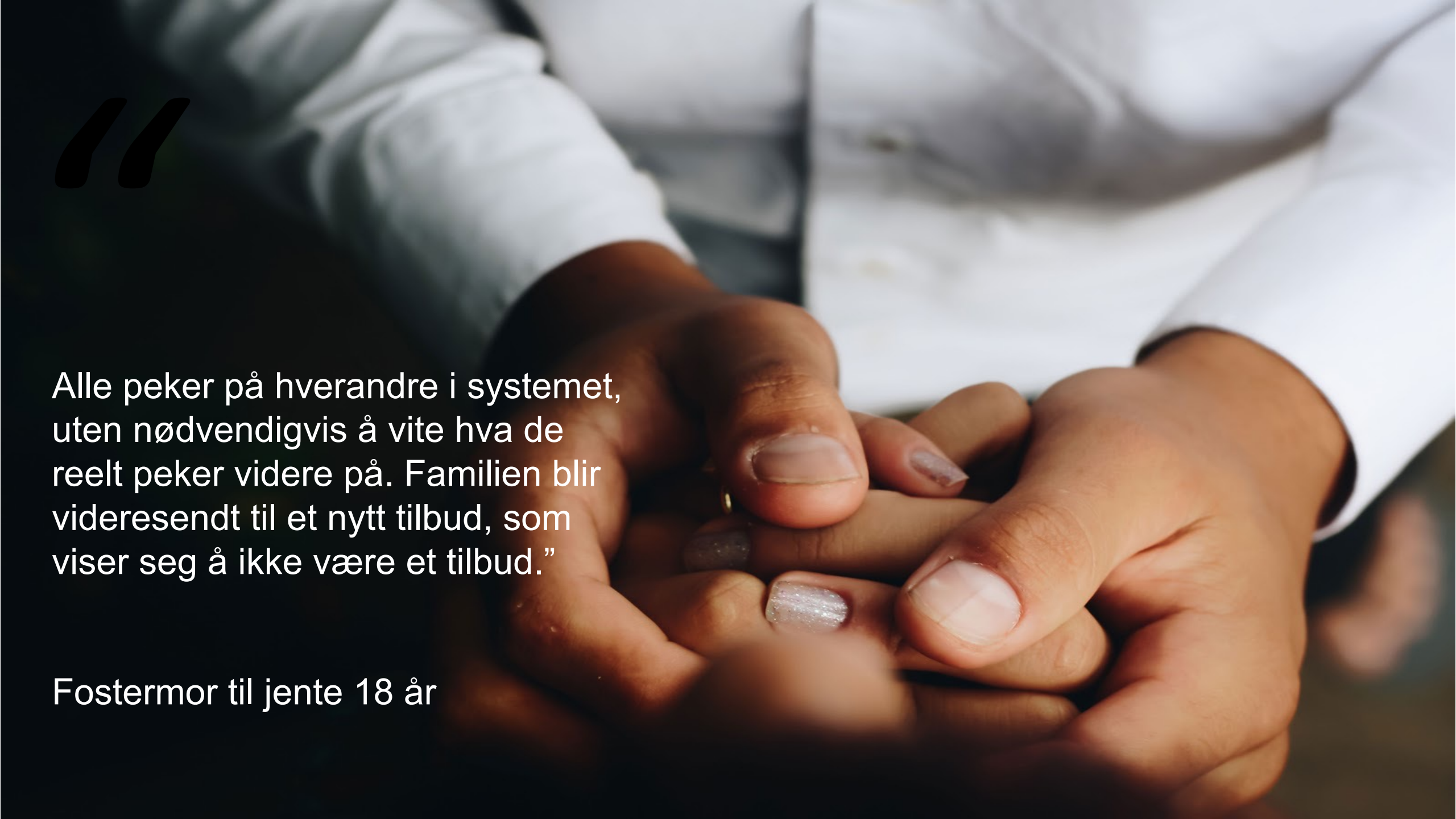
Stine Sofie **Hverdagspakke**

Trygge barn hele livet

«Gi voldsutsatte barn en mulighet til å klare livet
der de bor, og gi dem håp om at de kan få en god
hverdag»

“

Alle peker på hverandre i systemet, uten nødvendigvis å vite hva de reelt peker videre på. Familien blir videresendt til et nytt tilbud, som viser seg å ikke være et tilbud.”

Fostermor til jente 18 år

"Barn som har vært utsatt for overgrep, kan ha behov for medisinsk, psykisk, sosial og juridisk hjelp og støtte, og det kan være behov for oppfølging over et lengre tidsrom"

FNs barnekonvensjon artikkel 39

Stine Sofie Hverdagspakke

- En modell for hvordan volds- og overgrepssutsatte barn og deres familier bør **følges opp og få hjelp i hjemkommunen** – etter oppholdet på Stine Sofie Senteret.
- Har som mål å trygge barna og deres omsorgspersoner, **styrke evnen til å tåle** utfordringer og få en god hverdag etter det vonde.
- Modellens tiltak utvikles og testes i **samarbeid med kommuner** basert på tverrfaglige tilbakemeldinger og innsikter
- **Piloteres** i fire kommuner i 2021 og 2022, blant annet ved bruk av en hverdagskoordinator

Instanser en av familiene er i kontakt med

- PPT
 - Barnevernet
 - Familiekontoret
 - ABUP (utredning av diagnoser og behandling)
 - ABUP (behandling av traumer)
 - Hverdagskoordinator
 - Skolen, samarbeidsmøter.
 - Nav
 - Tjenestekontoret, hentehjep.
 - Skolekjøring.
-
- **Vi har også vært hos:**
 - Familievernkontoret.
 - Alternativ til vold
 - PMTO
 - Arendalshjelpa/psykisk helse.

Hverdagskoordinator

- Den viktigste delen av piloten er testingen av en egen hverdagskoordinator for barna og familiene.
- Formålet med en slik rolle er at kommunene har en trygg og god person som er bindeleddet mellom familien og kommunens tjenester, og gir støtte og hjelp når de trenger det.
- Hverdagskoordinatoren deltar på fagsamlinger og nettverksarbeid i regi av Stine Sofies Stiftelse i forkant av pilotering og i piloteringsprosessen.

Hverdagskoordinatorens hovedoppgaver

- Etablere tillit og en god relasjon til barna og omsorgspersonen
- Utfordringer, styrker og behov for barn og omsorgspersoner
- Etablere plan for familien og sørge for fremdrift
- Bindeledd for familiene ut mot tjenestene som skole, barnehage, hjelpeapparatet
- Påvirke andre tjenester til å jobbe tverrfaglig både der det er nedfelt i lovverket og der det er behov

- **Helhetlig hjelp og samhandling**

«Kommunen har en plikt til å gi helhetlig hjelp og sørge for bedre samhandling mellom ulike sektorer og instanser, tydelig forankring i øverste administrative og politiske ledelse, og riktig kompetanse hos de ansatte».

- **Barns rett til medvirkning**

Et viktig eksempel på riktig kompetanse er å forstå at barn ikke alltid viser tydelig at de har det vondt. Derfor må voksne ha gode ferdigheter i å snakke med barn. Vi må legge til rette for at de blir hørt i saker som angår dem. Det er en grunnleggende rettighet som alle barn har, og er forankret både i Grunnloven og i FNs barnekonvensjon.

- **Rett kompetanse**

Det er ledelsen i kommunene sitt ansvar hvordan de løser rett kompetanse og kunnskap om beskyttelses- og risikofaktorer og tegn og signaler hos ansatte i relevante yrkesgrupper.

Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

Nasjonal faglig retningslinje

Først publisert: 03. desember 2019
Sist faglig oppdatert: 03. desember 2019

INNSIKTER

Innsikter innhentet fra ca 50 informanter i utvikling av prosjektet.

Informantene har vært barn, unge, omsorgspersoner og fagpersoner i ulike tjenester.

1.

Jeg har behov for
trygge
omsorgspersoner
og et stabilt hjem

Stikkord:

- Omsorgspersoner som sliter – styrke omsorgspersonen
- Dårlig økonomi av ulike grunner
- Vold rammer hele familien - ikke glem søsken
- Barn med behov for trygghet, forutsigbarhet og kjærlighet

2.

Jeg har behov for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø, hvor trygge voksne ivaretar meg og hvor jeg har venner.

Stikkord:

- En utrygg barnehage – og skolehverdag
- Lite kunnskap til temaet vold og overgrep - voldsbevisstomsorg
- Lite kjennskap til barnets historie
- Henvisninger for læreversker (PP – tjenesten) og utagerende adferd (BUP)
- Behov for trygge voksne
- Barn med en særskilt sårbarhet i barnehage og skole

3.

Jeg og min familie må være i sentrum av, ha eierskap til, og medvirke i planer og tiltak.

Stikkord:

- Barn er ikke alltid i fokus
- Mange i hjelpeapparatet tar ikke ansvar
- Systemet oppleves som et kaos.
- Lite fleksibilitet
- Trenger mer enn et snakketilbud
- Taushetsplikts begrensninger vektlegges, fremfor handlingsrommet den gir

4.

Jeg ønsker at de rundt meg har nok kjennskap til meg og informasjon om meg for å få forståelse, og for kunne hjelpe.

Stikkord:

- Informasjon for å kunne hjelpe
- Historien og informasjonen følger ikke barnet

5.

Jeg har behov for
å oppleve mest
mulig normalitet,
både hjemme og på
fritiden min.

Stikkord:

- Det vanlige livet
- Forutsigbarhet og trygghet
- Fritidsaktiviteter

6.

Fokuser på det som fungerer med meg, og lær meg å mestre. Jeg er så mye mer enn mine vonde opplevelser.

Stikkord:

- Barn som mestrer bygger selvtillit
- Lek
- Felleskapsfølelse
- Lite fokus på aktiviteter i hjelpeapparatet

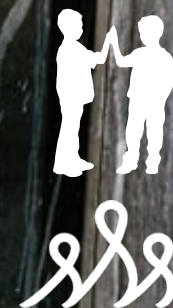

7.

Jeg er mye ensom og føler meg alene. Jeg har behov for gode relasjoner og å føle tilhørighet på mine arenaer.

Stikkord:

- Barn og voksne er ensomme
- Viktig å vite at du ikke er alene
- Hjelp til å mestre det sosiale
- Støtte i hverdagen til hverdagslige ting

8.

Jeg, mine omsorgspersoner og de rundt meg må vite mer om voldsutsatte barns rettigheter.

Stikkord:

- Lite kunnskap om FNs barnekonvensjon i praksis
- Barnets beste, barns rett til å bli hørt, barns rett til at ingen skader eller misbruker dem, barns rett til hjelp hvis de har opplevd noe vanskelig,
- Særlover innenfor ulike sektorer

Barnekoordinator

Fra august 2022.

Rett til barnekoordinator og økt plikt til samarbeid mellom ulike velferdstjenester.

Barns beste!

- **Grunnloven**
- **Barnekonvensjonen**
- **Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK)**
- **Lanzarotekonvensjonen
(Europarådets konvensjonen om beskyttelse av barn mot seksuelt misbruk)**
- **Istanbulkonvensjonen
(Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner)**

Den europeiske menneskerettsdomstol – EMD

- **Internasjonal domstol i Strasbourg.**

Foto: ©ECHR-CEDH Council of Europe

Norges høring i FNs barnekomité 2018

FN'S barnekomite ber oss om:

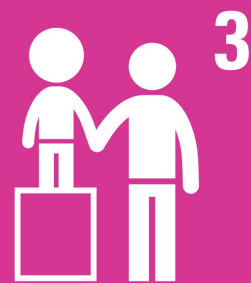
- **Bedre handlingsplaner mot vold.**
- **Økt kunnskap hos ansatte om voldsutsatte barn.**
- **Bedre kompetanse til å se og oppdage.**
- **Ikke god nok kunnskap om barnekonvensjonen (BK) hos relevante fagfolk.**
- **Må ha klare kriterier for barns beste-vurderinger (BB).**
- **Styrke praksisen og kompetanse til å snakke med barn.**

DEFINISJON AV
ET BARN

INGEN
DISKRIMINERING

BARNETS BESTE

OPPFYLLELSE
AV BARNES
RETTIGHETER

BARNES UTVIKLING
UNDER FAMILIENS
VEILEDNING

LIV, OVERLEVELSE
OG UTVIKLING

NAVN OG
NASJONALITET

IDENTITET

Å HOLDE FAMILIER
SAMMEN

KONTAKT MED
FORELDRE I
UTLANDET

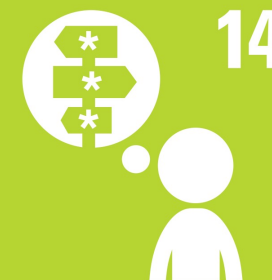
BESKYTTELSE MOT
KIDNAPPING

RESPEKT FOR
BARNES MENINGER

YTRINGSFRIHET

TANKE- OG
RELIGIONSFRIHET

STARTE ELLER
DELTA I GRUPPER

RETT TIL PRIVATLIV

TILGANG TIL
INFORMASJON

FORELDRES
ANSVAR

BESKYTTELSE MOT
VOLD

BARN UTEN
FAMILIER

BARN SOM ER
ADOPTERTE

22

BARN PÅ FLUKT

23

BARN MED NEDSATT
FUNKSJONSEVNE

24

HELSE, VANN,
MAT, MILJØ

25

VURDERING AV
BARNs BOSTED

26

SOSIAL OG
ØKONOMISK HJELP

27

MAT, KLÆR OG ET
TRYGT HJEM

28

TILGANG TIL
UTDANNING

29

UTDANNINGENS
MÅL

30

MINORITETS-
KULTURER, SPRÅK
OG RELIGION

31

HVILE, LEK, KULTUR,
KUNST

32

BESKYTTELSE MOT
SKADELIG ARBEID

33

BESKYTTELSE MOT
NARKOTIKA

34

BESKYTTELSE MOT
SEKSUELT MISBRUK

35

FORHINDRING AV
MENNESKEHANDEL

36

BESKYTTELSE MOT
UTNYTTELSE

37

BARN I FENGSEL

38

BESKYTTELSE I
KRIG

39

HJELP ETTER
MISBRUK OG SKADE

40

BARN SOM BRYTER
LOVEN

41

BESTE LOV FOR
BARN GJELDER

42

ALLE MÅ
KJENNE BARNs
RETTIGHETER

participation
(deltagelse)

protection
(beskytte/
oppfylle)

prevention
(forebygge)

promote
(fremme/legge
til rette for)

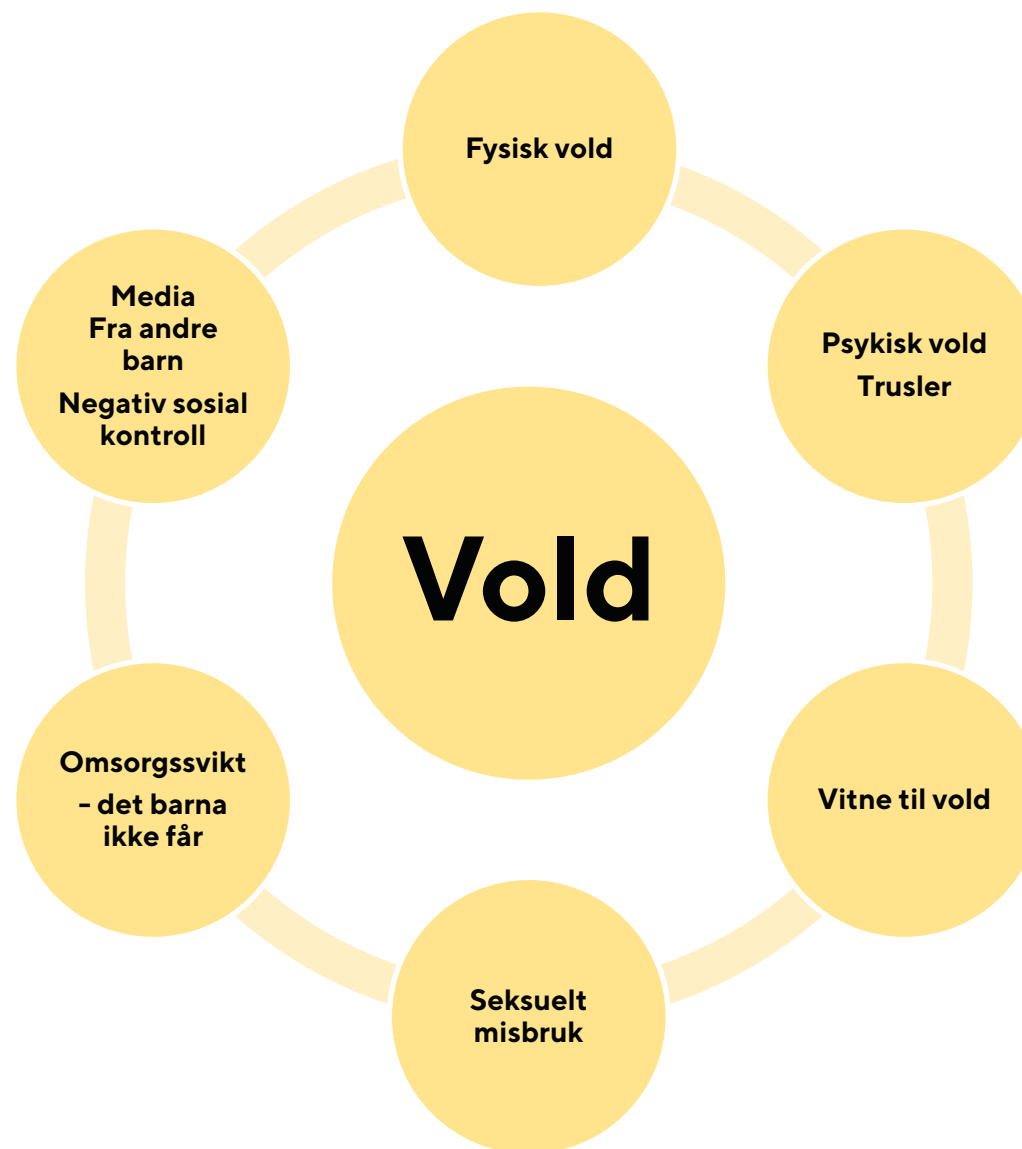
Stine Sofie
Hverdagspakke

Trygge barn hele livet

**Artikkel 19
Partene skal
....beskytte barnet
mot
alle former for fysisk
eller psykisk vold,
skade eller misbruk,
vanskjøtsel eller
forsømmelig
behandling,
mishandling eller
utnytting, herunder
seksuelt misbruk....**

Vold

**Art. 39 Ivareta barn som
har vært utsatt for vold**

Barnekonvensjonen art. 3

**Ved alle handlinger
som berører barn,**

enten de foretas av offentlige eller private
velferdsorganisasjoner, domstoler,
administrative myndigheter eller
lovgivende organer,

**skal barnets beste være
et grunnleggende
hensyn.**

Grunnloven § 104

**Ved handlinger og
avgjørelser
som berører barn,
skal barnets beste
være et
grunnleggende hensyn.**

Art. 3.

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn.

FN komiteen generelle kommentar nr. 14.

Stine Sofie
Hverdagspakke

Trygge barn hele livet

innsikt

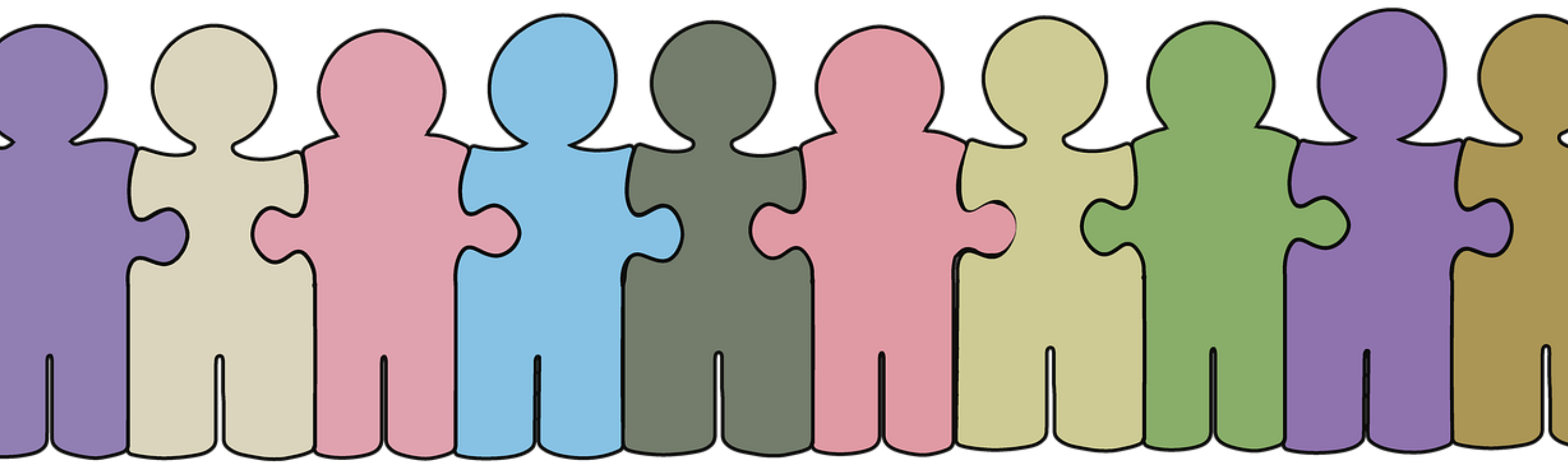
Fokuser på det som fungerer med meg, og lær meg å mestre. Jeg er så mye mer enn mine vonde opplevelser.

Barn er rettighetsbærere!

Pippilotta Viktualia Rullgardina Chrysmynta Efraimsdatter Langstrømpe.

Barns rettigheter – voksnes plikter!

**Ved alle handlinger som berører barn,
.....skal barnets beste være et
grunnleggende hensyn.**

- ❖ **Handling**
- ❖ **Barnets beste**
- ❖ **Grunnleggende hensyn**

«Alle handlinger..»

- Også en «handling» å forholde seg passivt.
- Mer inngripende – mer grundig barns beste-vurdering.

**Hvilke handlinger og avgjørelser tar du
for barn i ditt arbeid?**

Barnekonvensjonen art. 3

**Ved alle handlinger som
berører barn,**

enten de foretas av offentlige eller private
velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative
myndigheter eller lovgivende organer,

**skal barnets beste være
et grunnleggende
hensyn.**

Grunnloven § 104

**Ved handlinger og
avgjørelser
som berører barn,
skal barnets beste
være et
grunnleggende hensyn.**

Vurdere – vekte – vise

Barnets beste!

Stine Sofie
Hverdagspakke

Trygge barn hele livet

BB-modellen

Vurdere barnets beste

1. Barnets egne synspunkter
2. Identitet
3. Familiemiljø og relasjoner
4. Omsorg, beskyttelse og sikkerhet
5. Sårbarhet
6. Fysisk og psykisk helse
7. Utdanning

Vekte mot
andre
hensyn

Vise
vurderingen

Vurdere

innsikt

**Jeg og min familie må
være i sentrum av, ha
eierskap til, og
medvirke i planer og
tiltak.**

1

Art. 12 – Barns rett til å bli hørt!

Refleksjon:

- **Hvordan er denne rettigheten ivaretatt for Pippi?**
- **Hva tenker du er gode tiltak for å styrke rettigheten for Pippi?**

1 Barnets egne synspunkter art. 12

- **Ulike måter å uttrykke seg på. Også små barn – barn uten verbalt språk.**
- **Forberedelse – mentalt og konkret. Gi trygghet.**
- **Alder og modenhet.**
- **Hvem skal snakke med barnet?**
- **Det at barnet har opplevd vold: hvilke hensyn må jeg ta da?**
- **Informasjon til barnet i forkant.**
- **Hva er det barnet skal uttale seg om?**
- **Hvordan skal jeg spørre? Formulere spørsmål? Åpne spørsmål.**
- **Informasjon i etterkant.**

innsikt

**Jeg har behov for
trygge
omsorgspersoner
og et stabilt hjem**

BB-modellen

Vurdere barnets beste

1. Barnets egne synspunkter
2. Identitet
3. Familiemiljø og relasjoner
4. Omsorg, beskyttelse, sikkerhet
5. Sårbarhet
6. Fysisk og psykisk helse
7. Utdanning

Vekte mot
andre hensyn

Vise
vurderingen

3

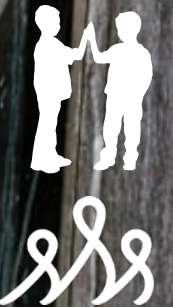
Familieliv og relasjoner art. 9 nr 3

4

Omsorg – beskyttelse – sikkerhet art. 3, 19 og 39.

innsikt

Jeg er mye ensom og føler meg alene. Jeg har behov for gode relasjoner og å føle tilhørighet på mine arenaer.

5

Sårbarhet – sårbare situasjoner:

6

Fysisk og psykisk helse art. 24

innsikt

Jeg har behov for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø, hvor trygge voksne ivaretar meg og hvor jeg har venner.

Vekte

Vurdere – vekte – vise

BB-modellen

Vurdere barnets beste

1. Barnets egne synspunkter
2. Identitet
3. Familiemiljø og relasjoner
4. Omsorg, beskyttelse, sikkerhet
5. Sårbarhet
6. Fysisk og psykisk helse
7. Utdanning

Vekte mot
andre
hensyn

Vise
vurderingen

Hva kan være andre hensyn enn barnets beste?

Vise

Barns rett til hvile, fritid, lek, fritidsaktiviteter, kulturliv og kunsterisk virksomhet art. 31

Lykke til!

**«Det har jeg aldri gjort før
så det klarer jeg helt sikkert!»**

Pippi